T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ
KOORDİNASYON BİRİMİ

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARINDA MESLEKİ STRES ÜZERINE KAYSERI İLİNDE BİR ARAŞTIRMA

Proje No: SHD-2017-7361

Proje Türü: Hızlı Destek Projesi

SONUÇ RAPORU

Proje Yürütücüsü:
Doç. Dr. Semra AKSOYLU
İzzet Bayraktar Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü

Araştırmacılar:
Doç. Dr. Derviş BOZTOSUN
İzzet Bayraktar Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü

Öğr. Gör. Emre Hayri BARAZ
İzzet Bayraktar Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü

Arş. Gör. Fatih ALTINIŞIK
İzzet Bayraktar Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü

Nisan 2018
KAYSERİ

Çalışmamıza sağladığı destekten dolayı T.C. Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi'ne teşekkürlerimizi sunarız.

Proje Yürütücüsü:
Doç. Dr. Semra AKSOYLU

Araştırmacılar:
Doç. Dr. Derviş BOZTOSUN
Öğr. Gör. Emre Hayri BARAZ
Arş. Gör. Fatih ALTINIŞIK

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER ii

TABLOLAR iii

ÖZET 1

ABSTRACT 2

GİRİŞ / AMAÇ VE KAPSAM 3

GENEL BİLGİLER 4

GEREÇ VE YÖNTEM 4

BULGULAR 5

Demografik Özelliklere Ait Bulgular 5

Demografik Özelliklere Göre Önermelere Verilen Cevaplar 6

TARTIŞMA VE SONUÇ 10

KAYNAKÇA 11

TABLOLAR

Tablo 1:Demografik Özellikler.....5
Tablo 2: Stres Faktörü Önermeleri ve Kodları.....7
Tablo 3:Cinsiyet Değişkenine Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....8
Tablo 4:Medeni Durum Değişkenine Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları.....8
Tablo 5: Demografik Değişkenlere Ait Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları.....9

ÖZET

Günümüzde hem sosyal hayattaki, hem de meslek hayatındaki olağan ve olağandışı pek çok iş, bireyleri az ya da çok stresle karşı karşıya bırakmaktadır. Bu durum bireylerin stresten uzak kalma ihtimalini neredeyse imkânsız hale getirmiştir. Elbette her meslek belli ölçüde strese neden olmasına rağmen, ortaya çıkan stres düzeyleri birbirinden farklıdır. Bazı meslekler daha az strese neden olurken, bazıları ise daha fazla strese neden olmaktadır. Diğer bir açıdan bakıldığında belli bir meslek grubunda strese yol açan faktörlerin, başka bir meslek grubunda strese yol açmayacağı söylenebilir.

Muhasebe meslek mensuplarının, iş yoğunluklarının fazla olması, mesleğin toplumdaki statüsünün ağırlığı, sık sık değişen mevzuat, iş akışının değişime kapalı olması ve işin monotonluğu gibi nedenlerden dolayı yoğun stres altında çalıştıkları bilinmektedir. Ayrıca meslek mensuplarının yoğun emekler neticesinde hazırlamış oldukları finansal tabloların, karar vericilerin kararlarını etkileyecek öneme sahip olması da stres yoğunluğunu artıran faktörler arasında gösterilebilir.

Kayseri'deki meslek mensuplarının meslek hayatlarındaki stres kaynaklarının neden olduğu stres derecesinin demografik özelliklere göre nasıl değiştiğinin belirlenmesi, konunun öneminin gözler önüne serilmesi bakımından gereklilik arz etmektedir.

Kayseri'de özel olarak bu çalışmanın yapılmak istenmesinin sebebi; şehirde ticari faaliyetlerin yoğun olması ve bu durumun şehrin muhasebe meslek mensubu sayısı bakımından Türkiye'nin önde gelen illerinden biri olmasına katkı sağlamasıdır. TÜRMOB'un (Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği) açıkladığı verilere göre Kayseri, meslek mensubu sayısı bakımından 1391 meslek mensubu (SM ve SMMM) ile Türkiye'de 11'inci, İç Anadolu Bölgesi'nde ise 3'üncü sırada yer almaktadır.

ANAHTAR KELİMELER: Muhasebe Meslek Mensupları, Stres, Kayseri

ABSTRACT

Nowadays, many situations both in social life and in professional life make individuals face with stress. This situation has made it almost impossible for the individual to be away from stress. Although each occupation causes a certain amount of stress, the resulting levels of stress are different. Some occupations cause less stress, while others cause more. From another perspective, it can be said that the factors that cause the stress in a occupation will not lead to a stress in another occupation.

It is obvious that professional accountants work under intense stress due to reasons such as excessive work intensity, statue of occupation in community and etc. In addition, the fact that the financial statements prepared by members of the profession have a precaution to influence the decisions of the investors and stakeholders can be given as one of the factors increasing the stress intensity.

It is necessary to determine how the stressors of Kayseri accountants' stress sources in their professional lives vary according to their demographic characteristics in order to show the importance of the subject.

The study was conducted in Kayseri due to the intense commercial activities and the high number of professional accountants in this city. Kayseri is in 11th place among Turkey, and in 3rd place among Central Anatolia with the number of 1391 professionals, according to data released from TÜRMOB (Turkey Certified Public Accountant and Certified Public Accountants Association of Chambers).

KEYWORDS: Professional Accountants, Stress, Kayseri Province

GİRİŞ / AMAÇ VE KAPSAM

Stres kavramını ilk defa kullanan Selye, "vücudun herhangi bir dış talebe verdiği özel olmayan tepkidir" şeklinde tanımlamıştır (Gümüştekin ve Öztemiz, 2004, s. 64). Schermerhon'ın tanımında ise stres "olağanüstü talepler, sınırlamalar veya fırsatlarla yüz yüze gelindiğinde birey tarafından yaşanan bir gerilim durumudur" olarak tanımlanmıştır. Bir diğer tanımda ise stres; bireyin fiziksel ve sosyal çevredeki uyumsuz koşullar nedeniyle, bedensel ve psikolojik sınırlarının ötesinde harcadığı çaba olarak ifade edilmektedir (Zeytin ve Gökgöz, 2011, s. 100).

Strese neden olan faktörler stresör olarak adlandırılmakta olup literatürde genellikle bu faktörlerin kişisel, örgütsel ve çevresel faktörler olarak üç ana başlık altında sınıflandırılmaktadır (Yıldırım, Tektüfekçi ve Çukacı, 2004, s. 3). Strese neden olan kişisel faktörler; kişilik, cinsiyet, algılama, aile, yaşam tarzı ve zaman baskısı gibi alt faktörlerden oluşabilmektedir (Kaya ve Kaya, 2007, s. 44). İşletmelerde gözlemlenen ücret eşitsizlikleri, belirsiz yöntemler, esnek olmayan kurallar, kararlara katılıma müsaade edilmeyen yönetim biçimleri, gerçekçilikten uzak iş tanımları, yönetici–personel çatışması, belirsiz ve hatalı performans ölçümleri gibi durumlar örgütsel stres faktörü olarak tanımlanmaktadır (Aydın, Üçüncü ve Taşdemir, 2011, s. 390). Çevresel stres faktörleri ise yaşanılan şehirlerin ekonomik koşulları, genel problemleri; günlük hayatta karşılaşılan toplumsal ve teknolojik değişimlerin yanı sıra politik gelişmeler ve doğal afetlerden oluşmaktadır (Bekçi, Ömürbek ve Tekşen, 2007, s. 147). Elbette bu ve benzeri faktörlerin stres oluşumundaki payı her birey için farklı olacaktır.

Muhasebe meslek mensuplarının, iş yoğunluklarının fazla olması, mesleğin toplumdaki statüsünün ağırlığı, sık sık değişen mevzuat, iş akışının değişime kapalı olması ve işin monotonluğu gibi nedenlerden dolayı yoğun stres altında çalıştıkları bilinmektedir. Ayrıca meslek mensuplarının yoğun emekler neticesinde hazırlamış oldukları finansal tabloların, karar vericilerin kararlarını etkileyecek öneme sahip olması da stres yoğunluğunu artıran faktörler arasında gösterilebilir.

Çalışmanın amacı; Kayseri ilindeki muhasebe meslek mensuplarının, meslek hayatlarındaki stres kaynaklarının neden olduğu stres derecelerinin demografik özelliklere göre değişim gösterip göstermediğinin belirlenmesidir.

Bu çalışma ilerleyen zamanda Kayseri'deki muhasebe meslek mensuplarına yönelik yapılacak benzer çalışmalar için de referans oluşturacaktır.

Kayseri'deki muhasebe meslek mensuplarını temsil etme nitelik ve niceliğine sahip örneklemin oluşturularak Kayseri'deki meslek mensuplarının meslek hayatlarındaki stres kaynaklarının neden olduğu stres derecesi ile demografik özellikler arasındaki ilişki belirlenmeye çalışılmıştır.

GENEL BİLGİLER

Muhasebe meslek mensuplarının stres kaynakları ile ilgili yapılan araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Türkiye genelinde yapılmış çalışmalara bakıldığında bu konuda bazı çalışmalar mevcut olmakla birlikte Kayseri ile ilgili güncel bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu çalışma ile Türkiye'de muhasebe meslek mensuplarının stres kaynakları ile ilgili yeterli düzeye ulaşmamış güncel veriler Kayseri ili bazında veriler elde edilmiştir. Bu sayede üniversitenin faaliyette bulunduğu şehir hakkında literatüre katkı sağlanmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmanın anakütlesi Kayseri ilindeki muhasebe meslek mensuplarıdır. Anakütle içerisinden, istatistiki yöntemler ile anakütleyi temsil etme nitelik ve niceliğine sahip örneklem oluşturulmuştur. Bu örnekleme yerli ve yabancı literatürden faydalanılarak hazırlanan anket, yüz yüze görüşme yöntemi ile uygulanmıştır.

Çalışmada kullanılan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm katılımcıların demografik özelliklerini belirleyebilmek için hazırlanan sorulardan oluşmaktadır. Bu sorulara verilen cevaplar sayesinde katılımcıların; cinsiyeti, medeni durumu, yaşı, eğitim düzeyi, mesleki unvanı, çalışma şekli, mesleki tecrübesi ve yaklaşık aylık geliri ile ilgili bilgilere ulaşılmıştır. İkinci bölüm katılımcıların meslek hayatlarında strese neden olması muhtemel faktörlerden oluşmaktadır. Katılımcıların bu faktörler ile ilgili önermelere verdikleri cevaplardan hareketle hangi durumların ne ölçüde strese neden olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Ölçeğin oluşturulmasında; Tepeli, Heybeli ve Kayıhan (2015), Zeytin ve Gökgöz (2011) ve Collins ve Killough (1992) çalışmalarından faydalanılmıştır. Sonuç olarak Kayseri ilindeki muhasebe meslek mensuplarının, meslek hayatlarındaki stres kaynaklarının neden olduğu stres dereceleri ve bunun demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenebilmesi amacıyla anket çalışması yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular değerlendirilerek muhasebe meslek mensuplarının stres dereceleri ile demografik özellikleri arasındaki ilişkiler arasında Kayseri iline özgün sonuçlar elde edilmiştir.

BULGULAR

Demografik Özelliklere Ait Bulgular

Çalışmanın ilk bölümünde; anket uygulanan örnekleme ilişkin cinsiyet, medeni durum, yaş, eğitim durumu, mesleki unvan, çalışma şekli, mesleki tecrübe ve yaklaşık aylık gelir düzeyi ile ilgili sorular yöneltilmiş ve çalışmaya dâhil edilen bireylere ait demografik bilgiler elde edilmiştir. Bu kapsamda elde edilen bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1:Demografik Özellikler

Değişken Kodu	Demografik Özellikler		Frekans	Yüzde (%)
D1	**Cinsiyet**	Kadın	80	20,8
		Erkek	305	79,2
D2	**Medeni Durum**	Evli	282	73,3
		Bekâr	103	26,7
D3	**Yaş**	25 ve altı	18	4,7
		26 - 35	199	51,8
		36 - 45	116	30,2
		46 - 55	32	8,2
		56 ve üzeri	20	5,1
D4	**Eğitim Durumu**	Lise	9	2,4
		Ön Lisans	24	6,3
		Lisans	328	85,1
		Lisansüstü	24	6,3
D5	**Mesleki Unvan**	SM	17	4,4
		SMMM	366	95,1
		YMM	2	0,5
D6	**Çalışma Şekli**	Bağımsız	207	53,7
		Kamu – Özel Firmaya Bağlı	54	14,1
		Muhasebeci veya Mali Müşavirin Yanında	124	32,2
D7	**Mesleki Tecrübe**	7 yıl ve altı	106	27,5
		8 - 15	141	36,8
		16 - 23	74	19,2
		24 - 31	43	11,0
		32 yıl ve üzeri	21	5,5
D8	**Yaklaşık Aylık Gelir**	1.500 ve altı	38	9,8
		1.501 - 2.500	103	26,7
		2.501 - 3.500	87	22,7
		3.501 - 4.500	45	11,8
		4.501 - 5.500	29	7,5
		5.501 ve üzeri	83	21,5

Tablo 1'de de görüldüğü üzere örneklem oluşturmak amacıyla Kayseri ilindeki 80 kadın ve 305 erkek olmak üzere toplam 385 meslek mensubundan oluşan bir grup çalışmaya dâhil edilmiştir.

Bireylerin medeni durumları incelendiğinde %73,3'ünün evli ve %26,7'sinin ise bekar olduğu görülmüştür.

Bireylerin yaş gruplarına göre dağılımlarına bakıldığında 26 - 35 yaş aralığının (%51,8) ön plana çıktığı gözlenmektedir. Bu grubu %30,2'lik bir oranla 36 - 45 yaş aralığı takip etmektedir. En az bireyin yer aldığı grup ise %4,7'lik oranla 25 yaş ve altı bireylerin olduğu gruptur.

Bir diğer demografik bilgi olan eğitim durumu ele alındığında, anket uygulanan örneklemde yer alan bireylerin mezuniyet derecelerinin yoğunlukla lisans (%85,1) olduğu, ardından ön lisans ve lisansüstü mezunlarının (%6,3) geldiği görülmektedir. Lise mezuniyet derecesinin ise oldukça düşük (%2,4) olduğu göze çarpmaktadır.

Bireylerin mesleki ünvanları incelendiğinde; %95,1'inin SMMM, %4,4'ünün SM ve %05'inin ise YMM olduğu görülmüştür.

Bireylerin çalışma şekillerine göre dağılımlarına bakıldığında; çoğunluğunun (%53,7) bağımsız olarak çalıştığı, herhangi bir muhasebeci veya mali müşavirin yanında çalışanların örneklemin %32,2'sini oluşturduğu ve kamu–özel firmaya bağlı çalışanların örneklemin %14,1'ini oluşturduğu görülmektedir.

Bireylerin mesleki tecrübelerine göre dağılımlarına bakıldığında; çoğunluğunun (%36,8) 8 – 15 yıldır bu meslekte olduğu görülmektedir. Bu grubu %27,5'lik bir oranla 7 yıl ve daha az tecrübeye sahip bireyler takip etmektedir. Katılımcıların %5,5'inin ise 32 yıl ve üzeri tecrübeye sahip oldukları görülmektedir.

Bireylerin aylık gelir düzeyleri ele alındığında geliri 1.501 ₺ - 2.501 ₺ aralığında olanlar (%26,7) ön plana çıkmaktadır. En düşük sayıda (%7,5) bireyin toplandığı grup ise 4.501₺ - 5.000₺ arasında gelire sahip olanların oluşturduğu gruptur.

Demografik Özelliklere Göre Önermelere Verilen Cevaplar

Anketin ikinci bölümünde katılımcılara mesleki stres faktörleri ile ilgili 37 önerme hakkındaki görüşleri 5'li ölçek kullanılarak sorulmuştur. Katılımcılar stres faktörlerinin kendilerini etkileme derecelerini "Hiç, Az, Orta, Yüksek ve Çok Yüksek" seçeneklerini kullanarak belirtmişlerdir. Bu önermeler ve çalışmanın bundan sonraki kısmında kullanılacak olan önerme kodları Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2: Stres Faktörü Önermeleri ve Kodları

Kodlar	Önermeler
S1	İş yükünün fazlalığı
S2	Meslektaşların daha ucuza defter tutması
S3	Gelirin az olması
S4	Meslekte yükselmenin zorluğu
S5	Meslekteki değişme ve gelişmeleri izleyememek
S6	Mesleki etik kuralları ile mükellefin etiğe aykırı istekleri arasında kalma
S7	Mesleğin toplumdaki statüsü
S8	Mükellefini kaybetme korkusu
S9	Değişen muhasebe yazılımlarına uyum sağlayamama
S10	Alınan mesleki eğitimin yetersizliği
S11	Yapılan işin monoton ve değişime kapalı olması
S12	Mükellefin muhasebe ücretini zamanında ödememesi
S13	Mevzuatın karmaşık olması
S14	Oda tarifesindeki ücretlerin yetersizliği
S15	İşyerinin fiziki koşullarının yetersizliği
S16	Beklenen işlerin çok kısa bir sürede yapılmasının zorunluluğu
S17	Kullanılan araç-gereç ve donanımın yetersizliği
S18	Mükellefin haksız talepleri
S19	Mükellefin işyerine ulaşma zorluğu
S20	İşle ilgili resmi kurumların çokluğu ve bu kurumların iş yerine uzaklığı
S21	Bağlı bulunulan meslek odasının koyduğu kurallara uyma zorunluluğu
S22	Meslektaşların bilgi paylaşımındaki isteksizliği
S23	Kalifiye meslek elemanı bulamama
S24	İnternet ve bilgisayar sistemindeki arızalar
S25	Mükellefler ile iletişimden kaynaklanan sorunlar
S26	Mesleğin geleceği ile ilgili endişeler
S27	Mevzuatın sık sık değişmesi
S28	Sorumlulukların endişe yaratması (sorumlulukların ağırlığı)
S29	Yapılan iş ile kişilik arasındaki uyumsuzluk
S30	Aile ve sosyal hayata yeterli zaman ayıramama
S31	Uzun ve yorucu çalışma süreleri
S32	Kendini işin gereklerine göre yetersiz görme
S33	Meslek mensupları arasındaki rekabet
S34	İlgili kurumların veri tabanındaki aksaklıklar (internet vergi dairesi, SGK vb.)
S35	Denetim alanında getirilen yenilikler
S36	Muhasebe standartlarının zorunlu uygulanmasından kaynaklanan zorluklar
S37	Resmi dairelerin muhasebe meslek mensuplarına karşı tutumları

Çalışmanın ikinci bölümünde; anket uygulanan örneklemin demografik özellikleri ile mesleki stres hakkındaki önermelere verdikleri cevaplar arasında istatistiki açıdan anlamlı ilişkinin varlığı araştırılmıştır. Bu araştırmanın cevabını belirleyebilmek için öncelikle verilerin dağılımına bakılmıştır. Verilerin normal dağılım göstermediğinin tespit edilmesi üzerine non-parametrik testlerin uygulanmasına karar verilmiştir. Cinsiyet ve medeni durum değişkeninin yapısına uygun olan non-parametrik test Mann-Whitney U testidir. Bu kapsamda elde edilen bilgiler Tablo 3 ve Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 3:Cinsiyet Değişkenine Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Önermeler	Cinsiyet (D1)	MeanRank	Sum of Ranks	P
S3	Kadın	146,11	7744,00	,036**
	Erkek	123,25	24896,00	
S24	Kadın	151,62	8036,00	,007**
	Erkek	121,80	24604,00	

(*0,10; **0,05)

Meslek mensuplarının mesleki stresle ilgili S3 ve S24 önermelerine verdikleri cevaplar, cinsiyete göre istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 4:Medeni Durum Değişkenine Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Önermeler	Medeni Durum (D2)	MeanRank	Sum of Ranks	P
S3	Evli	122,91	22983,50	,056*
	Bekâr	142,01	9656,50	
S8	Evli	136,06	25444,00	,003**
	Bekâr	105,82	7196,00	
S11	Evli	134,25	25105,50	,021**
	Bekâr	110,80	7534,50	
S13	Evli	136,62	25548,00	,001**
	Bekâr	104,29	7092,00	
S20	Evli	135,81	25396,50	,024**
	Bekâr	106,52	7243,50	
S23	Evli	136,97	25612,50	,001**
	Bekâr	103,35	7027,50	
S32	Evli	136,97	25612,50	,094*
	Bekâr	103,35	7027,50	
S36	Evli	133,02	24875,00	,060*
	Bekâr	114,19	7765,00	

(*0,10; **0,05)

Meslek mensuplarının mesleki stresle ilgili S3, S8, S11, S13, S20, S23, S32 ve S36 önermelerine verdikleri cevaplar, katılımcıların medeni durumlarına göre istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Yaş, eğitim durumu, mesleki unvan, çalışma şekli, mesleki tecrübe ve yaklaşık aylık gelir değişkenlerinin yapısına uygun olan non-parametrik test Kruskal-Wallis H testidir. Bu kapsamda elde edilen bilgiler Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5: Demografik Değişkenlere Ait Kruskal-Wallis H Testi Sonuçları

Önermeler	D3		D4		D5		D6		D7		D8	
	χ^2	p	χ^2	p	χ^2	p	χ^2	p	χ^2	p	χ^2	p
S1	4,670	,323	3,231	,357	,251	,616	1,350	,509	5,818	,213	13,837	,017**
S2	8,752	,068*	4,704	,195	,178	,673	9,091	,011**	9,121	,058*	7,210	,206
S3	7,654	,105	4,247	,236	7,738	,005**	5,374	,068*	8,050	,090*	73,509	,000**
S4	16,544	,002**	13,815	,003**	,938	,333	8,623	,013**	15,142	,004**	25,567	,000**
S5	2,274	,686	1,191	,755	,630	,427	5,545	,062*	1,054	,901	10,103	,072*
S6	4,895	,298	4,446	,217	5,064	,024**	5,690	,058*	9,637	,047**	3,156	,676
S7	4,333	,363	3,088	,378	,750	,386	,838	,658	4,661	,324	4,195	,522
S8	7,459	,114	5,793	,122	1,634	,201	9,303	,010*	7,608	,107	10,011	,075*
S9	,875	,928	3,554	,314	,571	,450	1,014	,602	2,244	,691	16,241	,006**
S10	12,164	,016**	3,723	,293	2,625	,105	5,615	,060*	5,459	,243	16,570	,005**
S11	7,972	,093*	9,364	,025**	2,377	,123	2,606	,272	,770	,942	12,686	,027**
S12	2,161	,706	6,365	,095*	,348	,555	18,389	,000**	11,018	,026**	12,887	,024**
S13	9,079	,059**	1,618	,655	,128	,721	7,784	,020**	8,331	,080*	6,507	,260
S14	4,460	,347	2,012	,570	2,785	,095*	3,806	,149	3,957	,412	9,247	,100
S15	3,946	,413	4,970	,174	15,196	,000**	26,124	,000**	10,580	,032**	24,282	,000**
S16	3,286	,511	1,132	,769	6,610	,010**	3,536	,171	,997	,910	11,033	,051*
S17	11,785	,019**	7,162	,067*	4,952	,026**	12,659	,002**	2,752	,600	10,107	,072*
S18	12,412	,015**	,542	,909	5,170	,023**	2,632	,268	11,393	,022**	2,831	,726
S19	8,008	,091*	,229	,973	,060	,806	16,305	,000**	2,922	,571	16,841	,005**
S20	16,960	,002**	3,466	,325	2,209	,137	7,881	,019**	9,714	,046**	3,272	,658
S21	4,083	,395	6,158	,104	3,739	,053*	7,805	,020**	11,339	,023**	17,885	,003**
S22	4,691	,320	4,682	,197	4,111	,043**	6,431	,040**	1,825	,768	22,519	,000**
S23	14,393	,006**	2,402	,493	,020	,887	1,460	,482	14,343	,006**	12,804	,025**
S24	14,646	,005**	,594	,898	,260	,610	7,403	,025**	22,540	,000**	4,591	,468
S25	1,940	,747	3,093	,377	7,388	,007**	1,280	,527	3,411	,492	3,881	,567
S26	11,382	,023**	4,889	,180	,825	,364	3,187	,203	14,517	,006**	7,896	,162
S27	16,723	,002**	4,802	,187	1,658	,198	7,386	,025**	11,686	,020**	7,543	,183
S28	12,272	,015**	,929	,819	1,507	,220	4,158	,125	10,525	,032**	2,661	,752
S29	3,367	,498	,820	,845	1,477	,224	2,001	,368	3,513	,476	5,848	,321
S30	3,731	,444	3,032	,387	,277	,599	,589	,745	5,778	,216	7,889	,162
S31	2,998	,558	3,035	,386	5,568	,018**	1,990	,370	4,472	,346	12,346	,030**
S32	7,530	,110	4,258	,235	2,344	,126	6,051	,049**	4,133	,388	14,075	,015**
S33	3,989	,408	9,354	,025**	3,662	,056*	13,874	,001**	6,148	,188	10,593	,060*
S34	4,968	,291	2,834	,418	3,461	,063*	2,090	,352	1,451	,835	11,076	,050*
S35	10,277	,036**	9,794	,020**	1,083	,298	2,437	,296	11,388	,023**	11,895	,036**
S36	5,379	,251	,520	,914	1,727	,189	1,174	,556	5,861	,210	14,625	,012**
S37	3,432	,488	10,792	,013**	3,540	,060*	5,337	,069*	4,140	,387	11,281	,046**

(*0,10; **0,05)

Meslek mensuplarının mesleki stresle ilgili önermelere verdikleri cevapların yaş, eğitim durumu, mesleki unvan, çalışma şekli, mesleki tecrübe ve yaklaşık aylık gelir demografik özellikleri açısından istatistiki olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirmeyebilmek için yapılan Kruskal-Wallis H testi sonuçları Tablo 5'te görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Yapılan çalışmada Kayseri ilinde çalışan muhasebe meslek mensupları anakütle olarak seçilmiş ve bu anakütleyi niteliksel ve niceliksel olarak temsil etme kabiliyetine sahip rassal olarak oluşturulmuş örneklem üzerinde anket çalışması uygulanmıştır.

Çalışmada "Kayseri ilindeki muhasebe meslek mensuplarının, meslek hayatlarındaki stres kaynaklarının neden olduğu stres derecelerinin demografik özelliklere göre değişim gösteriyor mu?" sorusuna cevap aranmıştır. Bu amaçla iki kısımdan oluşan bir anket hazırlanmıştır. Anketin birinci kısmı bireylerin demografik özelliklerini ölçmekte, ikinci kısmı stres kaynaklarına ilişkin faktörlerin muhasebe meslek mensuplarının meslek hayatlarını etkileme derecesini ölçmektedir.

Mesleki stres faktörlerinin ölçüldüğü anketin ikinci kısmındaki ölçeğin oluşturulmasında; Tepeli, Heybeli ve Kayıhan (2015), Zeytin ve Gökgöz (2011) ve Collins ve Killough (1992) çalışmalarından faydalanılarak katılımcılara 37 önerme ile ilgili görüşleri sorulmuştur.

Çalışma başarı ile sonuçlandırılmış ve elde edilen sonuçlar bulgular bölümünde sunulmuştur. Bulgular içerisinde öncelikle demografik veriler sunulmuştur. Ardından demografik özelliklere göre katılımcılarım mesleki stresle ilgili önermelere verdikleri cevapların farklılık gösterip göstermediğini belirleyebilmek amacıyla yapılan istatistiksel testlerin sonuçları sunulmuştur.

Çalışmanın amacı; Kayseri ilindeki muhasebe meslek mensuplarının, meslek hayatlarındaki stres kaynaklarının neden olduğu stres derecelerinin demografik özelliklere göre değişim gösterip göstermediğinin belirlenmesidir. Bu amaçla sıfır hipotezi olarak "demografik özelliklerin, meslek mensuplarının meslek hayatlarındaki stres kaynaklarının neden olduğu stres faktörlerinden etkilenme dereceleri arasında istatistiki açıdan önemli bir farklılık yoktur" şeklinde oluşturulmuştur. Alternatif hipotez olarak ise "demografik özelliklerin, meslek mensuplarının meslek hayatlarındaki stres kaynaklarının neden olduğu stres faktörlerinden

etkilenme dereceleri arasında istatistiki açıdan önemli bir farklılık vardır" şeklinde oluşturulmuştur.

Yapılan testler sonucunda, "Cinsiyet (D1)" demografik değişkeninin sadece 2 önerme açısından istatistiki olarak anlamlı ($p < 0,05$) farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, "Yaklaşık aylık gelir (D8)" değişkeninin 17 önerme açısından istatistiki olarak anlamlı ($p < 0,05$) farklılık gösterdiği gözlemlenmiştir.

Bu konuda daha detaylı çalışmalar yapılarak, muhasebe meslek mensuplarının meslek hayatlarındaki stres kaynaklarının neden olduğu stres derecelerinin demografik özelliklere göre değişim gösterip göstermediğinin de ötesinde, bu stres unsurlarını azaltıcı yönde tedbirler alınabilir. Bu çalışma, muhasebe meslek mensuplarını tanımaya ve iş yaşamlarının kalitesini artırmaya yönelik yapılacak çalışmalara da ışık tutacaktır.

KAYNAKÇA

AYDIN, Aytaç, ÜÇÜNCÜ, Kemal ve TAŞDEMİR, Taner (2011). "Akademik Performansı Etkileyen Stres Kaynaklarının Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Çalışması", Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, C. 8, S. 2, s. 387-399.

BEKÇİ, İsmail, ÖMÜRBEK, Vesile ve TEKŞEN, Ömer (2007). "Muhasebe Meslek Mensuplarında Stres Kaynağının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma", Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. C. 12, S. 1, s. 145-161.

EREN GÜMÜŞTEKİN, Gülten ve ÖZTEMİZ, A. Bircan (2004). "Örgütsel Stres Yönetimi ve Uçucu Personel Üzerinde Bir Araştırma", Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, S. 23, s. 61-85.

KAYA, Ali ve KAYA, Yasemin (2007). "Küçük ve Orta Boy İşletme Yöneticilerinin Stres Kaynaklarını Tespit Etmeye Yönelik Kayseri İlinde Bir Araştırma", Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S. 23, s. 41-62.

ZEYTİN, Mustafa ve GÖKGÖZ, Ahmet (2011). "Muhasebe Meslek Mensuplarında Strese Neden Olan Faktörlerin İncelenmesi: Yalova ve Bilecik İlleri Örneği", Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi, S. 3, s. 99-118.

YILDIRIM, Oya, TEKTÜFEKÇİ, Fatma ve ÇUKACI, Y. Cahit. (2004). "Modern Toplum Hastalığı: Stres ve Muhasebe Meslek Elemanı Üzerindeki Etkileri", Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, C. 9, S. 2, s. 1-20.